

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

NAŠ



1932

1931

ROD



LETNIK ŠT. 5



REŠITVE UGANK V 4. ŠTEV. »NAŠEGA RODA«:

Križaljka »Jazbec«: Vodoravno: Borovnica, ta, kos, ena, tarok, Eva, da, ako, Anka, ko; — navpično: oko, roka, os, ne, cev, Ana, ara, zato, tak, in, as.

Mozaik: patent, gori, umik, gramoz, težilo, Meka, Sudeti, Osijek, Isus, aeroplan, ciankalij — Tomaž Edison, Nikola Tesla.

Odkod so deklice? — Iz Dravograda.

Vse so prav rešili: Julij Tittl iz Sv. Venceslava p. Slov. Bistrica; Anton Pristov iz Borovnice; Josip Lovrič iz Št. Vida nad Ljubljano; Karlina Strovs iz Sv. Katarine nad Trbovljami.

Dve uganki so prav rešili: Julijan Stamač iz Ljubljane; Čemažar Anica iz Male vasi pri Ježici; Lado Perme z Grosuplja; Albin Rudnik iz Kočevja; Zofka Pame iz Sv. Križa pri Rogaški Slatini; Peter Paskulin iz Viča.

ZA RAČUNARJE

$$\begin{array}{r} 2,071.723 \times 5.363,222.357 \\ 10\ 358\ 615 \\ 621\ 516\ 9 \\ 124\ 303\ 38 \\ 6\ 215\ 169 \\ 414\ 344\ 6 \\ 41\ 434\ 46 \\ 4\ 143\ 446 \\ 621\ 516\ 9 \\ 103\ 586\ 15 \\ 14\ 502\ 061 \\ \hline 11.111,111.111,111.111 \end{array} = \underline{\underline{11.111,111.111,111.111}}$$

»Naš rod« izhaja osemkrat med šolskim letom in ga prejemaajo naročniki »Mladinske matice«, ki plačajo letno naročnino za list in publikacije »Mladinske matice« Din 22:50, v 9 mesečnih obrokih po Din 2:50.

List izdaja »Jugoslov. učiteljsko združenje« — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Ivan Dimnik.

Glavni in odgovorni urednik: Josip Ribičič.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6.



STANO KOSOVEL:

Gregorčič - Grantarjeva knjižnica v Ljubljani

ČUDNA DEŽELA

Čul za daljno sem deželo
čudočudnih prebivalcev —
skupaj, deca! Poslušajte,
kakšni tamkaj so ljudje.

Tatki — zlati so dukatki,
mamke so — pšenične slamke,
strički — ptički; tetke — cvetke,
otročič je — nemanič...

Kje pa, kje je ta dežela,
na katerem zemljevidu,
pod katerim hladnim drevom,
v žaru kakšnih jasnih sonc?

Ej, ko to bi znal, otroci,
brž bi zanjo vam povedal,
koj bi z vami tja peljal se
in še sam bi tam ostal.

ZDRAVKO OCVIRK:

MAMICA, POVEJ

»Mamica, kako je to,
da se na nebo
vsako noč prižgejo lučke?

In da vsako noč,
luna se smejoč
k nam pripelje iz daljave?«

»Dobri Bogec se boji,
da se kdo mu ne zgubi:
ovčke vse bi rad pripeljal v stajo.«

N. Ribičić Zabé.

Ilustrira * E. ŽVITIN



5.

Na drugem koncu zelenice je gosto leskovje stražilo vhod v gozd, ki se je zadaj bočil po griču navzgor. Bodeče robidovje je prepletalo leskovje. Sredi grmovja je stezala svoje belo deblo osamljena breza. Srebrno se je bleščala v luninem svitu in lističi na kroni so ji tajno šumeli. Tu pa tam je droben listič zaplesal z nje in padel daleč proč na zeleno preprogo zelenice.

Neprestano so v tišino vpadali zdaj žalostni zdaj razposajeni in vabeči glasovi raznih gozdnih ponočnjakov. Dolgorilčni metulji so s svojimi rjavopisanimi krilci obletavali cvetne šope črnega trna in dišečega češmina. Od daleč, tam z močvirja, pa je žabji koncert pel hvalo stvarstvu.

Staro listje v grmovju je zašumelo. Na zelenico je švignila drobna miška. V vijugastem teku si je poiskala mišino in izginila v njej.

Pa je listje še bolj zašumelo. Izpod robidovja je stopila temna, zavaljena postava. Previdno vohajoč s koničastim rilčkom je boter jež dvignil glavo, prisluhnil v desno in levo, če kje ne preži nanj kako zlo, ter se urnih korakov pognal za miško. Z rilčkom dotikajoč se skoro tal, je pridrobil do mišine. Tu je povohal in zadovoljno zabrundal, — njegov nosek mu je izdal, da je miška doma. Pričel se je boj. Jež je razbrskal zemljo tu, jo razbrskal tam, povsod povohal in poprhal. Ko pa se je dovolhal do mesta, ki je bilo po njegovem računu najbliže kotu, kamor se je bila skrila miška, je začel z rilčkom kopati in vrtati. Zemlja se je kar tako drobila pod rilčkom in se pršila na vse strani. Ne dolgo, in kratek, bolesten cvič je naznanil, da se je ščetinec prikopal do žrtve. — Pojedel jo je kar na mestu.



Še se je obližoval in še je zadovoljno brundal, ko začuje za hrbtom glas svoje žene: »No, ali si jo?«

»Glej jo!« zaprhne jež. »Še čul te nisem! Kod pa kolovratiš? Zakaj nisi doma pri otrocih?«

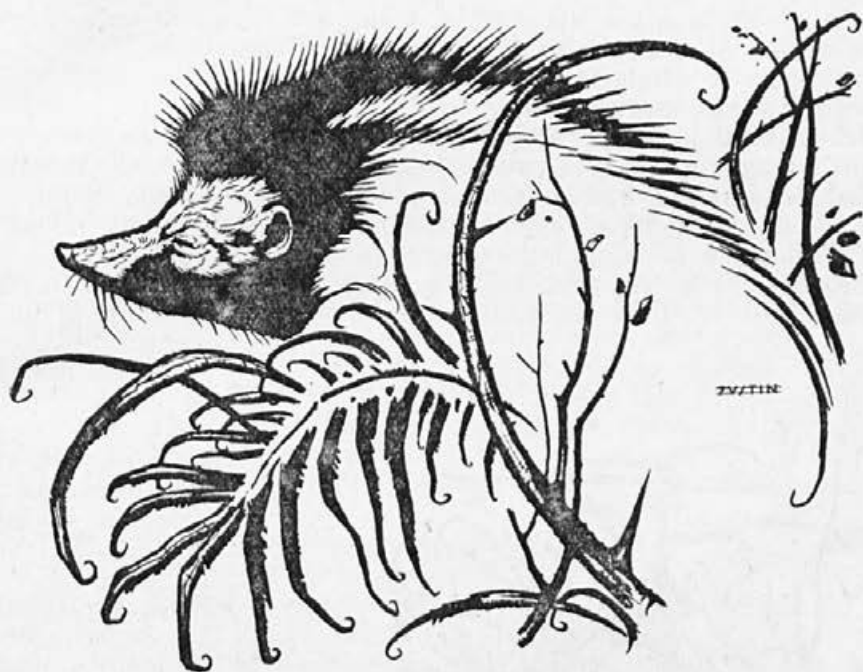
»Seveda, jaz naj bom vedno doma! Gospod soprog pa naj se drugod masti!« se je razburila ježinja. »Kdo pa skrbi za otroke, če jaz ne? Od mraka sem ves čas pri njih, da veš!«

»No, no, kaj se razburjaš! Kar precej vzrojiš! Saj te nisem ugriznil, glej jo!« je karal jež. »Ti si jih varovala od mraka, jaz sem jih pa do mraka, vidiš!«

»Če bi jih, bi te bila našla doma o mraku! Pa te ni bilo nikjer, popihal si jo! Otroci pa sami!«

»Lačen sem bil! Tebe pa od nikoder! Kdo ve kod si pohajkovala ves dan!«

»S piščetom sem se teščala, če že hočeš vedeti!«



ZV/TIR

Jež je od presenečenja sedel na tla in poželjivo mlasknil z jezikom: »Joj, joj, pišče! Pa kje? Kako?«

Ježinja je sedla k soprogu in pripovedovala:

»Vidiš, vse te dni se mi je zdelo, da ima naših šest otročičev premalo hrane. Kaj bi ne, taki rokomavhi debeli! — Pa se domislim, da bi poizkusila z boljšo hrano. — In grem, grem, voham in iščem, pa najdem plot. Za plotom koklja, okrog koklje piščeta! Poiščem vrzel, stopim na trato in se sprehajam. Kar tako, kot da mi ni sile! Koklja zagodrnja, a se umiri, ko vidi, da se ne menim za njena piščeta. Počenem in čakam. Kmalu začutim na ježevini, da nekaj pika ob moje bodice. Poškilim po strani — lepo, mlado pišče kljuje v me! Dobro! Čakam. Pišče se približa moji glavi, jaz pa — sek! — in pišče leži s pregrizanim vratom na tleh!«

»Kaj pa koklja?« zadržuje sapo jež.

»No, ta vzfrfota, zaveska in priteče nadme!«

»Aha!«

»Nič aha!« — Jaz hitro v klobčič in čakam in si mislim: »Le daj!« — Dolgo je koklja vpila in se repenčila, a jo je končno le ubrala za piščeti, ki so se bili razbežali na vse strani. No, pa se lepo počasi razklenem in si privoščim pišče. Rečem ti, tãko ti je to meso, da sem se ves večer obližovala po njem.«

»Joj, joj!« je vzdihnil jež in se zamislil. »To pa moram tudi jaz jutri poizkusiti!«

»Le, če najdeš piščeta!«

»Kako bi jih ne, če mi poveš, kje je plot in trata!«

»Hehe!« se je zasmejala ježinja. »Glej ga! Ali mi ti kedaj poveš, kje se miške dobe in druge dobrote, ki jih ti izslediš?«

In ježinja je vstala in rekla:

»Stopiva raje proti domu!«

Jež je vstal in šel po preseki ob malem studenčku za ježinjo po strmini navzgor in ves čas premišljeval, kako bi ji izvabil skrivnost.

Tako sta molče hodila in kmalu dospela do gostega robidovja. Sredi robidovja je rastel močan kostanj, za kostanjem pa je ležala skala. Pod skalo je zijala velika razpoka — ježev dom!

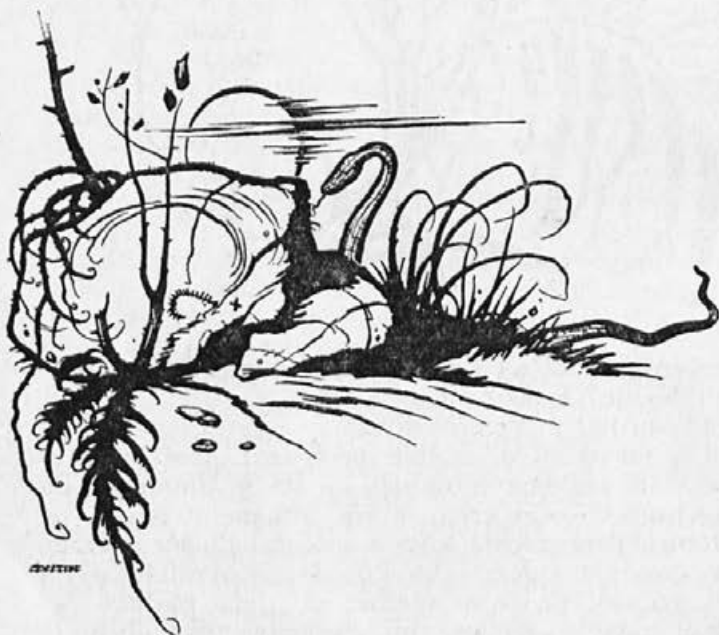
Že sta ježa hotela prekoračiti prostor pred skalo, ko se ježinja zdrzne in ustavi. Tudi jež zadrži korak, povoha po zraku in plane naprej.

Pred razpoko se je bil priplazil velik gad. Iztegoval je vrat in s svojim ostrim pogledom skušal dognati, kaj šušlja in gomeza po listju v razpoki.

Že se je hotel splaziti v ježev dom, ko zapazi ježa tik za seboj.

Kot blisk šine kvišku in sikajoč zasadi svoje strupene zobe ježu v gobček. Jež se ga otrese in iztegne jezik, da si obliže rano. Tedaj ga gad vdručič piči naravnost v je-

zik. A tudi sedaj se boter jež ne vda. Neprestano sili v gada in skuša zgrabiti njegovo glavo. Gad sika, se zvija, seka ježa na gobec, na bodice in kamor pač pade. Ko pa opazi, da je ves trud brezuspešen in da strup ježu ne škodi, se ustraši in okrene glavo, da vidi, kod bi najhitreje ušel. Ta hip pa ga jež zgrabi za glavo in mu jo stre z zobmi.



Zadovoljno sedaj jež počene in začne gada jesti, ne meneč se za to, da se mu gadje telo ovija krog glave in telesa. Prhajoč grize in mlaska in ga poje do polovice. Tu preneha in pokliče ježinjo, ki je bila stekla k mladičem, da jih varuje. Reče ji:

»Če mi poveš, kje so piščeta, pa ti dam drugo polovico!«

Ježinja je milo pogledala vablivo meso, se za hip obotavljala, nazadnje pa se je le vdala. Povedala je ježu, kje je zasledila piščeta.

»Na!« je sedaj pokimal jež in dal ženi drugo polovico gada. Sam pa je sedel in čakal, da se mu ženica naje.

Ni dolgo trajalo in gada ni bilo več. Ježinja se je oddehnila, pogledala

v gnezdo, če je tam vse v redu, se vrnila in sedla k možu, da se pomenita o domačih rečeh.

Ves ta prizor pa ni bil ostal brez prič. Iz za debelega kostanjevega debla so kukale tri žabje glavice in z izbuljenimi očmi sledile boju. Bili so to naši trije odposlanci. Po kratkem oddihu in ko se je Zelenka prebudila iz omedlevice, so bili prehodili zelenico, našli preseko in kmalu za ježem in ježinjo prispeli do kostanja tik skale z razpoko. Bili bi ob pogledu na boj najraje zbežali po strmini navzdol do studenca in se skrili v kaki kotanji; ali bodisi, da so se zbal bodic kostanjevega ježičja, ki je še tu pa tam ležalo na tleh in jih zbadalo v noge; bodisi, da jih je groza prikovala na mesto — ostali so. Ko je boj minil, so se globoko oddehnili.

»To ti je junak, ta le jež!« se je začudil Kvakar. »Glejta, še otekel ni!«

In res niso strupeni piki ježu prav nič škodili. Mirno je brundal ob ježinji, ki mu je pripovedovala, kakšen križ je z otroci.

»Ne, kaj takega nisem še videl svoj živ dan!« se je začudil tudi Regar.

»Če ta ne zasluži, da postane starešina, potem nič nečem!« se je navduševala Zelenka.

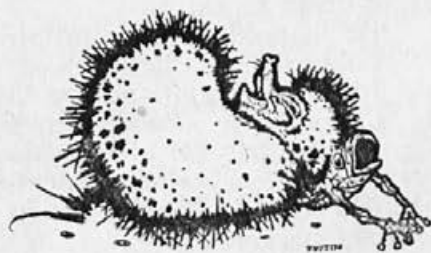
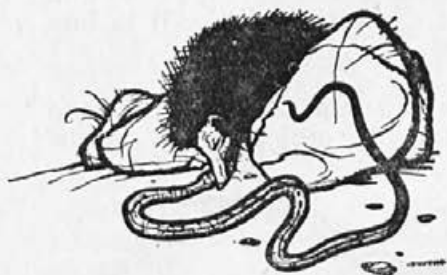
Oba tovariša sta ji prikimala.

In so se napihnili, da bi bili na videz postavnejši ter so stopili pred ščetinasti zakonski par.

»Klanjamo se vašemu blagorodju!« je pozdravil Regar in vsi trije so se priklonili.

Zakonca sta vstala in se spogledala. Regar pa je nadaljeval: »Odposlanci smo svojega rodu. Starešina nam je umrl nasilne smrti. Ščuka ga je požrla! Pa smo dejali, da bi ti, o močni jež, postal naš starešina!«

Jež in ježinja sta se še enkrat spogledala, pa bušnila v smeh. Posebno ježa je smeh tako lomil, da mu je trebušček kar odskakoval in da so mu solze stopile v oči. In taka razposajenost se ga je lotila, da je mahal s sprednjimi nogami po



zraku kakor nor in privzdigoval zadnje noge, kakor da bi hotel plesati. Pri tem pa se mu je spodteknilo, da je padel na Zelenko in jo nabodel na svoje bodice.

»Kva! Umrla bom!« je zavpila Zelenka pod ježem. Jež se je prevalil spet na noge — Zelenka pa je mahala z rokami in nogami in vpila kakor brez uma na njegovem hrbtu. Nešteto bodic se ji je bilo nabodlo v mehko telo.

»Snemi jo!« se je zagrohotal jež.

Smeje je ježinja pristopila, zgrabila z zobmi Zelenko za roko in jo odnesla v razpoko rekoč: »Ti boš pa jutri moj zajtrk, — nocoj sem že sita!«



Ko sta Regar in Kvakar to videla, sta jo vsak zase urno ubrala po bregu navzdol do studenca in se vsak zase skrila v mrzli vodici. Regar je čez čas pomolil glavo iz vode. Pogledal je naokrog, prisluhnil — Kvakarja nikjer.

»Joj, kaj bo, če ostanem sam tu v tujini, sredi takih roparjev?« ga je obšla groza.

Pa je poklical tiho, pritajeno: »Kvakar!« — — Nič!

Poklical je glasneje: »Kvakar!« — — Nič!

In je začel vpiti na vse grlo: »Kva=kva=kva=kar!«

Pa se mu je zazdelo, da čuje od daleč: »Rega=rega=regar!«

Na vse grlo vpijoč je odskakal za glasom.

Po dolgem teku najde tovariša v drugi studenčni kotanji ob vznožju strmine. Z enim samim skokom se mu pridruži in se oddahne: »Tu sva na varnem!«

Odpočila sta se in osvežila. In Kvakar je menil:

»Ampak hud junak pa je jež! Kar tako meni nič, tebi nič je nabodel Zelenko!«

»Res je to!« je prikimal Regar. »A ne gre, da jo pustiva na cedilu! Pogledati le morava, kaj je z njo. Morda jo rešival!«

»No, pa poglejva!« se je po dolgem pomisleku vdal Kvakar. »Ali to ti pa rečem: preblizu ne grem!«

»Tudi jaz ne!« zamrmra Regar in skoči iz vode.

Šla sta in se previdno priplazila spet do kostanja. Tam sta pokukala izza debla in se vnovič zgrozila.

Jež je še vedno veselo brundal pred svojim domom in se smehljajal.

Izza skale pa so se zasvetile bleščeče oči in okrog ogla je zavila lisica.

»Pazi! Lisica!« je jež še zavpil v razpoko in se v hipu zvil v bodeč klopčič. V razpoki je zašumelo. Ježinja je bila tekla k svojim mladščem, da jih varuje pred roparico. To priliko je izrabila Zelenka in stekla proti izhodu ter se z velikim skokom pognala na prosto. Ali sreče ni imela. Skočila je lisici naravnost pred gobec! Kar mimogrede je lisica hlastnila po njej! In Zelenke ni bilo več!

»Beživa!« je šepnil Kvakar.

»Ah, kaj!« se je Regar delal pogumnega. »Saj ji je sama skočila v gobec! Raje poglejva, kaj bo! Bežati je vedno čas!«

In sta gledala.

Lisica je povohala ježa in se zbodla v nos. Kihnila je in sedla. Čakala je, da se jež odmota. A ni dočakala. Tedaj ga je s šapami previdno obrnila na hrbet. Jež se je še trdneje stisnil. Zvitorepka ga je začela metati na desno, na levo in sem in tja, a mu ni mogla in ni mogla do živega. Jezno je zalajala in počenila, da premisli, kako bi ga ukanila.

Izmisli si zvijačo. S šapami prične ježa valiti po bregu navzdol do vode. Tam ga pahne čez breg. Jež se odmota, da ne bi utonil, po kaže rilček, lisica zgrabi in ježa je konec.

Odposlanca sta bila sledila lisici do vode. Tam sta se skrila za grm in videla ježevo smrt.

»Ta ti je pa še večji junak od ježa!« je navdušeno šepnil Kvakar.

»Pa modra je, modra, prebrisana!« je prikimal Regar.

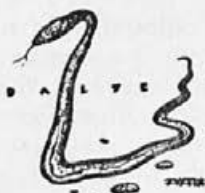
»Kakor nalašč za nas!«

»Kakor nalašč! — Počakajva, da se naje, potem ji slediva. Ko bo doma, jo vprašava! Spotoma premisliva, kako in kaj.«

Ko je lisica pohrustala ježa, si je privoščila še par požirkov vode. Nato se je odpravila navkreber. Odposlanca sta ji od daleč sledila.

»A previdno, previdno, da se kaj ne zgodi!« je trepetal Kvakar.

»Ah, kaj! Pogum velja!« se je bahal Regar in neslišno stopal naprej, vsak čas pripravljen ubrati jo čez drn in strn, če treba.



KAKO JE POLDRUGI MARTIN PRODAJAL MAST

Mati je vzdihnila in dejala: »Tale lonec masti imava, pa je žarka. Žarke masti ni vajena naša hiša, žarka mast ni dobra za naju. Sinek Martinek, veš kaj, stopi in jo prodaj! Sama bi šla, pa me bole noge. — Ljudje kupujejo marsikaj pa bodo kupili tudi žarko mast, če bodo masti potrebni.«

Poldrugi Martin je bil ubogljiv otrok. Dejal je: »Rad in koj, mati!« in je krenil, da gre.

Ga je ustavila mati. »Sinek Martinek, počakaj še mah! Ko greš, da prodaš, s seboj vzemi, kar boš prodajal! Nekateri prodajajo, kar nimajo — ti niso pošteni! Ti si iz poštene hiše, zato s seboj vzemi lonec in mast, da bo vsak koj videl, da si pošten! In ne ponujaj po kajžah: pri vsaki kajži je svinjak, kjer je svinjak, tam so svinje, kjer so svinje, tam je mast, tam masti ne kupujejo. Ampak stopi v velike, zidane hiše, kjer ni svinjakov, ljudi pa dosti; ti bodo masti potrebni in jo bodo kupili in izpod desetih grošev je ne daj! Za tistega, ki jo bo potreben, bo vredna še več. In ne daj drugače, kakor za denar mast iz roke, denar v roko, tako je pošteno in všečno Bogu in ljudem! In obuj škornje: kdor prodaja v škornjih, laže in draže proda kakor oni, ki prodaja boš!«

Poldrugi Martin je ubogal, obul je škornje, vzal lonec in šel. Hodil je in hodil, prišel je v trg. Videl je veliko belo hišo, stopil je okoli hiše in se ozrl na vse strani: ta hiša bo prava, nobenega svinjaka ni ob njej, in silno ljudi se tare vanjo in se tare iz nje.

Bila je cerkev.

Poldrugi Martin gre v cerkev in je bila pridiga, pa je mislil Poldrugi Martin, gospod na prižnici tudi kaj prodaja. Pa je dvignil še on svoj glas in skušal, da prevpije onega: »Kupite, kupite, lonec masti imam naprodaj, izpod desetih grošev je ne dam iz rok! Malo žarka je, pa za vas bo že, če ste masti potrebni!«

Verniki so ga gledali, nekateri so se muzali, drugi so mrmrali, kupil ni nobeden. Pač pa je prišel mežnar in si izposodil Poldrugega Martina uho. Venkaj iz veže božje je vlekkel uho in je Poldrugi Martin pokorno sledil ušesu, za slovo pa je dobil brco in pouk: »Taki tepci spadajo v hosto, ne pa v cerkev!«

Poldrugi Martin si je dejal: »Tukaj v tej hiši zame ne bo kupčije. V hosto moram, je povedal mož, ki mi je pot pokazal venkaj.«

Hosta je bila koj za cerkvijo, tjakaj je stopil Poldrugi Martin, da kupca najde za mast. Sedel je v senco in čakal. Čakal je in se oziral. Pa je videl, da sedi v senci zidane kapelice, notri je stala mršava lesena podoba in se ni več ločilo, katerega naj je svetnika.

Še okoli kapelice se je ogledal Poldrugi Martin: nak, svinjaka ni blizu hvala Bogu! Pa je ogovoril svetnika: »Čujte, gospod, mršavi ste in potrebni, kupite lonec masti, malo žarka je, pa za vas bo že dobra, deset grošev stane. Izpod desetih grošev je ne dam. Za tistega, ki je masti potreben, je vredna še več, so dejali mati. Vi ste močno potrebni, vidi se vam — suhi ste kakor preklja v plotu.«

Svetnik se ni genil ne z roko, ne z očesom, nič ni bil hud, nič ni mrmral. To je dalo Poldrugemu Martinu korajžo. Pa je svetniku

rekel stric in ga pozval, naj bo mož — kar v roko naj udari, pa bo kupčija sklenjena!

Svetnik se ni branil, pa ga je Poldrugi Martin zgrabil za roko in jo korajžno stresel, to bodi znamenje, da kupčija drži! Korajžno je stresel svetniku roko, pa je hkratu stresel vsega svetnika. Pa je svetniku za hrbtom nekaj zarožljalo navzdol in hitro zacingljalo.

Poldrugi Martin je pogledal, kaj rožlja in cinglja: bila je mošnja tolarjev — kdo ve kdaj jo je bil kdo ve kateri tat svetniku skrnil za hrbet, ondu se mu je zdelo najbolj varno skrivališče.

Pa je Poldrugi Martin zahvalil svetnika: »Taka kupčija je poštena, Bogu všečna in naši materi tudi — roba iz rok, denar v rokel! Kadar bo doma še kaj žarke masti, nikomur drugemu je ne bomo privoščili, kakor tebi. Na, tukaj je mast, naj ti zaleže, da se boš obredil!«

Postavil je lonec svetniku pred noge sezul je škornje, notri je nasul tolarjev, v vsakega pol, zvezal ju je s stremeni in si jih obesil čez ramo. Pokimal je svetniku: »Pa srečno!« in jo mahnil proti domu.

Doma ga je vprašala mati: »Sinek Martinek, kje imaš denar, kje imaš mast?«

Pa je Poldrugi Martin obrnil škorenj, iz njega so se usuli svetli tolarji, za prvim je obrnil še drugega, in je bila mati zelo zadovoljna. Dejala je: »Sinek Martinek, dobro si prodal, prav dobro! Ko si tako dobro kupčijo napravil ti, koliko boljše bi bila napravila jaz, da sem mogla in da me ni bolela noga!«

BOGOMIR MAGAJNA:

RACKO-ZDRAVNIK

(Ilustrirala Mara Kraljeva.)



Racko je tulil vso dolgo noč, da Bog pomagaj in vso dolgo noč ni nič pomagalo, čeprav mu je mama povila v kajro namočen prt krog lic in glave in, Bog pomagaj, čeprav mu je nalila kafe v crno votlino zadnjega zoba. In ker ni nič pomagalo, je rekla mama zjutraj: »Racko, treba bo izpuliti ta zob!« Obupani Racko se je strinjal. Mama ga je oblekla v nedeljsko obleko, prijela ga je za roko in sta šla na šolsko kliniko, kjer Racko še nikdar ni bil, dasi je že pol leta obiskoval prvi razred. Ha, ko pa je Racko tako zamišljen korakal poleg

mame in ko je gledal tramvaje in druge take stvari, so ga kar minevale bolečine, v bližini klinike so pa prestale popolnoma. Racko je torej tedaj predlagal mami, naj bi se kar raje vrnila domov. Sedaj ne čuti prav nič bolečin in bi lahko jedel celo sladoled. Mama pa je odgovorila: »Ha, da si ti tak strahopetec. Ne rečem, če bi te zato peljala tja, da bi ti glavo odrezali, potem bi že bolelo, a tak navaden

zob! Poglej!« Mama je na široko odprla svoja usta in pokazala Rackotu tri praznine, tri vrzeli v dolgi vrsti belih zob. »Vidiš tudi meni so jih drli, pa ni prav nič bolelo, čeprav so bile korenine vsaj trikrat daljše kot pa tiste tvoje.« Torej se je Racko strinjal s tem mnenjem in stopil junaško z mamo na kliniko.

O, tu pa je bilo že vse polno otrok od najmlajših pa do najstarejših. Celo taki iz osme gimnazije, ki bodo skoraj župniki ali vsaj profesorji, kakor je Rackotu pošepetala mama, so sedeli tam. Rackota so zapisali v neko knjigo, potem pa je sedel z mamo na klop poleg neke osemletne gospodične. Zdelo se je, da je bila gospodična že večkrat na kliniki, kajti sedela je sama brez mame in se popolnoma brezskrbno ozirala na vse strani.

»Kaj pa tebe prav za prav boli?« jo je vprašal Racko po kratkem obojavljanju. »Mene nič ne boli, mali,« je odgovorila osemletna gospodična. »Jaz si hodim samo mazat vrat. Sem imela golšo. Sedaj pa je ni skoraj nič več. Kaj pa tebe boli, mali?«

Rackotu ni ugajalo preveč, da mu je rekla »mali,« kljub temu pa je pojasnil, kake težave je imel ponoči in da bo treba izdreti zob. »Ubogi revček! Hej, to te bo bolelo! Ko sem si dala jaz lani izdreti zob, sem pač videla podnevi vse zvezde od bolečine. Tisti osmošolec, ki tamle sedi, si hodi drēt zobe. Boš videl, kako se bo drl!«

Osemletna gospodična je nežno in usmiljeno pobožala Rackota po kodrih. »Seveda, če ti ga bo izdrla zdravnica, bo manj bolelo, kakor če ti ga bo izdrl tisti, ki se tam notri šele uči.« Racko je na te besede skremžil obraz na jok in milo strmel na mamo, ki je ugovarjala besedam osemletne gospodične. Toda med tem časom je bil že vpoklican tisti osmošolec. Kmalu se je iz onega prostora zaslišal pretresljiv krik, radi katerega je Racko planil kar glasno v jok. Osemletna gospodična ga je sedaj še bolj pomilovalno pogledala:

»Še jaz, ki sem ženska, se nisem lansko leto toliko bala kot danes ti.« — Racko jo požrl obup, zlasti še radi tega, ko je videl, kako se je osmošolec prismejal nazaj, pobasal klobuk in šel.

»Kje pa ti prav za prav stanuješ in kam hodiš v šolo?« je vprašala osemletna gospodična.

»Jaz stanujem na Prulah. Hodim pa v šolo tudi tja.«

»Glej ga — saj jaz tudi, pa te nič ne poznam. Gotovo hodiš šele v prvi razred, kaj ne? Seveda. Pa vseeno lep dečko.«

»Le pridi v našo družbo. Zbiramo se vsak popoldne na mostu pred Opekarsko cesto, potem pa se gremo dirko med kostanji po cesti.«

Postrežnica v modri obleki je poklicala: »Lija Veselova in Racko Čebihin naprej!«

»Glej, prav z menoj so te poklicali. Greva skupaj,« je rekla osemletna gospodična Lija. Mama, Racko in Lija so torej odšli skozi vrata. Sredi sobe sta stala zdravnica in zdravnik. Racko je plašno pogledal zdravnika, a se je oddahnil, ko je ta vzel Lijo in jo pričel mazati po vratu. Mama pa je zdravnici povedala, kateri zob je Rackota bolel in da ni mogla spati vso dolgo noč.

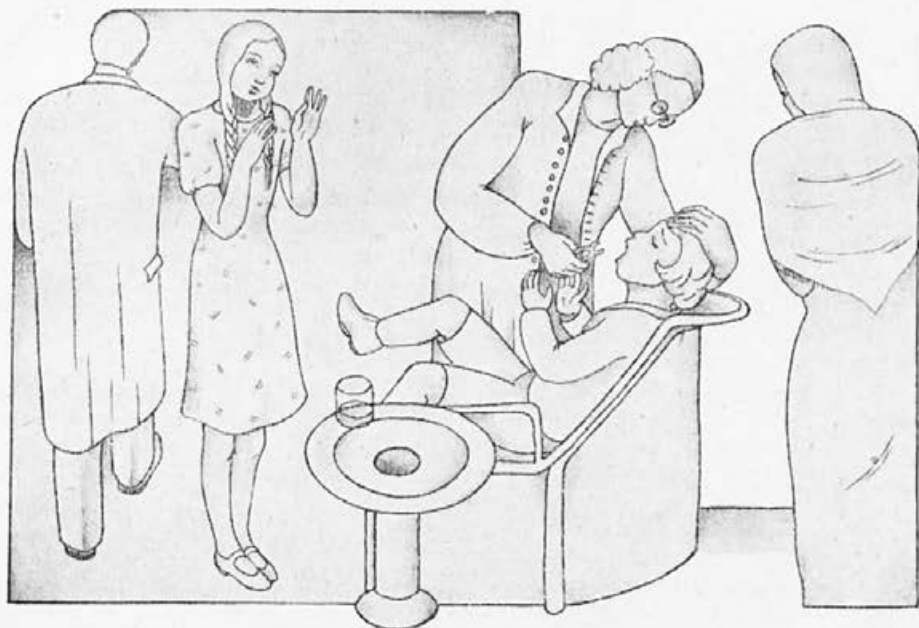
Toda zdravnica je zaokrenila Rackota sedaj sem, potem tja in ga naprosila, naj sleče srajco, da mu bo pregledala pljuča. Prinesla je potem nekak bobenček in kladivce. Racko se je strašno čudil. Zdravnica je postavljala bobenček sem in tja po hrbtu in folkla s kladivcem po njem. Potem si je vtaknila dve cevki v ušesa in ukazala Rackotu,

naj globoko diše. Racko je dihal in dihal globoko in se čudil vedno bolj.

»Kolega,« je zaklicala zdravnica zdravniku, »pridite sem! Čudovito lep, zdrav in lepo razvit otrok! Vredno bi ga bilo fotografirati!«

Zdravnik je pustil Lijo, ki je sedaj gledala na Rackota z velikim spoštovanjem, stopil je k Rackotu, ga potrkal nekolikokrat po hrbtu, pokimal modro in zadovoljno z glavo, potem je dvignil Rackota in ga postavil na tehtnico, potem ga je zmeril z metrom in neprestano modro in zadovoljno kimal z glavo. »Imate prav! Idealno lepo! Nekaj izvanrednega tako lepo razvit otrok,« je rekel in šel nazaj mazat Lijo.

Potem je moral Racko sestiti na visoki stol in splakniti usta z neko višnjevo tekočino, ki je bila prav taka kot črnilo.



»Nič ne bo bolelo,« je zaklicala zdravnica slovesno in preden je Racko utegnil zatuliti od strahu, so se že zabliskale klešče, šinile so v usta in — kot bi ga pihnil je bil zob zunaj skoraj brez vsake bolečine.

»Ti si res velik junak. Takih junakov je malo. Dam ti sedaj pet piškotov, pa jih pojej šele pozneje. Gospa, tega fanta le še pripeljite k nam! Zal dečko je.«

Racko je ponosno pogledal sedaj že namazano Lijo.

»Ti greš lahko z menoj in z mojo mamo. Ná en piškot! Ko bom jaz velik, bom tudi zdravnik.«

Mame ni bilo doma. Racko je pripeljal z Opekarske ceste vso široko družbo na stanovanje. Lijinega petletnega brata Binčeta je prav tam sredi ceste začelo neusmiljeno klati pod voltim zobom.

Začo so pač prišli na stanovanje, kajti Racko je rekel ponosno. »Ta zob bo pač treba izdreti, kaj ne Lija!« — Lija je prikimala.

Racko si je najprej nataknil bel mamin predpasnik, ki je bil obrobljen z nežnimi čipkami. Potem je nalil v kozarec vode in jo pomešal s črnilom. »Binče, sleci srajco!« Binče je ubogal. Racko je prinesel pokrivačo z lonca in kladivo iz shrambe in pihalnik izpod peči. Nastavil je pokrivačo Binčetu na hrbet in tolkel s kladivom po njej: »Bum, bum, bum!« Potem si je nastavil pihalnik na uho. »Binče, dihaj globoko!« Binče je dihal, Racko je poslušal in zadovoljno kimal z glavo.

»Lija, izvolite priti sem! Čudovito lep, zdrav in lepo razvit otrok! Vredno bi ga bilo fotografirati.« —

Lija je pristopila, potrkala parkat po hrbtu, potem je vzela meter s šivalnega stroja in pomerila Binčeta.



»Idealno lepo! Stehata se boš pa že moral v Zvezdi ali na kolo dvoru, kajti za šolsko kliniko si še premlad.«

»Splakni si usta,« je zaukazal Racko in zлил Binčetu vodo s črnilom v usta. V istem hipu jo je Binče bruhal nazaj naravnost na Rackota, to se pravi — na mamin predpasnik z nežnimi čipkami.

»Packa,« je zaklical Racko, »Lija, primi ga za glavo in drži ga dobro! Grem po klešče v shrambo!«

»Nikar se ne deri, prosim te! Poglej mojo škrbino, mene ni prav nič bolelo.«

In Racko je zagrabil s črnimi kleščami Binčeta za zob in povlekel silno. Binče se je prevrnil s stola na tla in se tam valjal in se mu je cedila kri iz ust na tla: »Joj, joj, joj!«

»A ga nisem izdrl, kaj?« je rekel Racko in kazal ponosno Liji Binčetov zob.

»Poglej ga!« — Lija je s spoštovanjem ogledovala zob.

»Res, izdrl si ga in pravi je. Mislila sem, da boš izdrl kakega drugega. Ta pa je prav tisti s črno luknjo v sredini.«

Toda Binče se je še vedno neusmiljeno valjal po tleh in se drl iz krvavih ust in nikakor ga niso mogli potem pomiriti niti Racko niti Lija niti vsa široka družba, ki je poprej napeto opazovala ves prizor. In tedaj je seveda tudi Rackotova mama stopila v kuhinjo. Lija je kar odrevenela od strahu.

»Glej, mama, pravi zob sem mu izdrl,« je rekel Racko mami in ji kazal zob. Toda mama je najprej dvignila Binčeta in mu izprala usta. Potem je pogledala, če je res pravi zob. Potem je pogledala na predpasnik, ki je bil ne samo na nežnih čipkah, ampak vsepovsod naenkrat črn in na Rackotovo obleko, okrašeno sedaj s packami. »Čakaj!« je rekla. In je nekolikrat padlo s plosko roko po Rackotu po tistem mestu, kjer tako zelo boli in to vpricho vse družbe in celo vpricho Lije. Mama je ukazala Liji, naj pe-lje brata domov. »Ti boš pa doma zaprt vse popoldne,« je rekla Rackotu.

Racko je tugoval za zaklenjenimi vrati. — »Lija in vsi drugi se mi bodo smejali.« — Neskončno hudo mu je bilo in najraje bi umrl. Bi že videla mama potem, kaj se to pravi!

»Ali nisem mari izdrl pravega zoba?«

Od ure do ure je naraščal obup. Trkal je in tolkel s pestmi po vratih. Toda mama se ni prav nič zmenila za njegovo žalost. Racko je zaslišal naenkrat svoje ime. Okrenil se je k oknu in zagledal Lijo na drugi strani. Namigavala mu je, naj odpre okno. Racko je hitro ubogal.

»Prinesla sem ti od doma velik kos potice. Na! Zakaj ne pobegneš skozi okno?«

»Ah, saj veš, da bi bil potem še veliko hujše tepen,« je odgovoril Racko in zasadil zobe v potico. Lija ga je gledala, gledala z velikim občudovanjem, potem pa je zašepetala: »Racko, ti se nič ne bojiš, ti znaš najhitreje teči po Opekarski cesti, ti znaš dreti zobe in boš zdravnik, ti znaš vse.«

Racko je zadovoljno pokimal.

»Ti, Racko, vidiš, zato sem ti prinesla potice. Jaz te imam rada, čeprav sem mnogo starejša kot ti in hodim že v tretji razred!« Tako je rekla Lija, a je morala naenkrat zbežati, kajti odprla so se vrata in prikazala se je Rackotova mama. Silno se je začudila, ko je videla, da ima Racko polna usta potice.



NIKDAR SREČNI

Živel je car, ki je imel vsega v toliki obilici, da sam ni vedel v koliki. Vendar je dan za dnem množil svoje bogastvo. Ali pohlepnost je bila v njem tolika, da ga vse bogastvo ni zadovoljilo in osrečilo.

Lepega sončnega jutra je jahal na sprehod. Prijezdil je do gozdiča, ki je bil zadnji v njegovi deželi. Še dalje je jezdil in glej: onstran gozdiča se koplje v soncu prelepa dežela. Bela mesteca leže v dolinicah kakor golobice v gnezdih. Mesteca vežejo tlakovane ceste. Ob cestah rasto mogočni jagnedi. Dežela je polna gozdov, travnikov in polj!

Car je postal žalosten. Vzdihnil je: »Oj, nadvse bi bil srečen, če bi imel to deželo.«

♦

Sredi dežele je podložnike stražil visok grad. Njegov stolp se je dotikal modrega neba. Okoli njega so se vrstili drevoredi in nasadi najboljših in najzlahtnejših dreves. Vrtovi so bili prenapolnjeni z najlepšimi cveticami. — V sobanah se je bleščalo najdragocenejše pohištvo. Na stenah so visele slike slavnih slikarjev. Po tleh so ležale dragocene perzijske preproge.

Mimo gradu je šel bogataš. Žalosten je zavzdihnil: »Vsega imam, a da bi imel še ta grad, ne bi bilo srečnejšega človeka na svetu.«

♦

V gradu je živel star gospod. V najdragocenejša oblačila se je oblačil. Služabniki so mu skušali iz oči brati vsako željo. On pa je le otožno gledal s stolpa na prelepo deželo, mesta in vasi; oko pa mu je vselej obstalo na deklici, ki je stala pred borno kočico in tiščala ročici v predpasnik. Vsak dan je bil gospod bolj žalosten in že so menili, da bo od žalosti umrl. Služabniki so vpraševali, česa želi, kaj mu je, on pa je le molčal in tiho vzdihoval sam zase: »Bogastvo me žalosti. Imel sem ženo, imel sem prelepo hčerko. Prišla je smrt, ostal sem sam. O, da bi bila deklica pred kočico moja, bogastvo bi mi bilo zopet v veselje. Radost bi zavladovala na gradu. Bil bi zares srečen.«

♦

Deklica pa je dan na dan hodila pred kočico, sedala na prag in se žalostila. Pred bogatinovo palačo je imel svojo hišico psiček in se grel. Solze so vrele deklici po licih, ker je bil psiček bogatinov. Vzdihovala je: »Taki-le imajo vsega dovolj, jaz pa še psička ne morem imeti. Kako bi bila srečna, če bi bil psiček moj.«

♦

Tudi psiček je bil žalosten. Odtrgal bi se bil rad, pa je bil priklenjen. Pri sosedu so imeli tako lepega mucka. Nadvse rad bi se vsaj majčkeno z njim poigral. Tako je bil žalosten, da mu je glavica klonila in so mu solze lile po gobčku. Trpel je in tožil: »Kaj mi hrana, kaj mi hišica. Nesrečen sem. Mucka bi rad.«

♦

Tudi mucek je klavrno zrl in dolgčas prodajal. Oprezoval je miško, ki je hodila v shrambo. Prišla je že dvakrat, trikrat; nikdar je ni mogel dočakati, da bi se vrnila. Najbrž se je vračala po drugem potu. Ni pa mogel dognati, po katerem. Žalostil se je, da ni miška njegova in sonček se mu ni zdel več tako ljubek prijatelj.

Miška pa je že teden dni hodila v shrambo. Kos slanine je zapazila. A kako do nje, ko je tako visoko visela. Vsa izmučena je hodila domov v luknjico in se žalostila: »Joj, če bi imela ta kos slanine. Ničesar več ne bi želela.«

Vse to je hudobec videl in si je dejal: »Poskusimo, če bi bili res srečni!«

Z velikanskim peklenkim bogastvom in s silno oblastjo je poslal nešteto pomočnikov na svet in jim naročil, naj dajo vsakemu, kar si želi.

Miška je dobila slanino.

Mucek je zgrabil miško.

Psiček se je poigral z muckom.

Deklica je pestovala psička.

Gospod se je veselil v zlatih dvorinah z deklico.

Bogataš si je kupil grad.

Car si je pomnožil premoženje s sončno deželo.

Toda glej čudo. Ko je miška pojedla slanino, ko je mucek raztrgal miško, ko se je psiček trgal z muckom, ko je deklica zibala psička, ko je gospod poljubil deklico, ko je bogataš kupil grad in je deželo imel car, so začeli tožiti, da bi radi to in še to in njihove želje so bile večje in vedno večje.

Le miška ni vzdihovala. Pohrustal jo je bil mucek.



Olaf Globočnik: Pust

KAKO JE DRAŠIČAN SVINJO KUPOVAL ...

(Ilustriral Fr. Kunaver.)

Šel je Draščičan v Metliko na semenj, da si kupi svinjo za koline. Hodi po semnju sem in tja in ogleduje praseta. Pride do cigana, ki je držal kobilu za uzdo in kričal: »Kupi brate konja, zlahka ga bom prodal!«

Draščičan se udari po čelu:

»Bogme, ta je pametna. Kaj bi kupoval svinjo in jo gonil domov? Raje kupim konja; kaj bi se hlémal, bom jahal domov!«

Tako reče in odšteje ciganu peneze, ki jih je pripravil za svinjo. Prijezdi v vas. Na hišnem pragu ga čaka žena. Ko vidi, da je kupil mož kobilu mesto prasice, je zavreščala:



»Bogme, boš imel za Pusta ko brenta vel'ko svinjsko glavo!«
Pod vasjo so pasli božakovski pastirji ovce. Čuli so, kako je Draščičan svinjo kupoval in zagnali krik:

»Draščičani so konjčani! Za Pusta bodo koline imeli!

Kaj bodo jedli?

Konjsko glavo!

Kaj bo rekla?

I, ha, ha ...«

TELICA ALI VOLK?

V Radovici se je to zgodilo. Če je resnica ali laž, res ne vem. Pravili so mi to pripovedko Draščičani. Metliška gospoda pa vé, da so si Draščičani in Radovčani radi tega v laseh ...

Dolgo, dolgo je že tega, kar so imeli Radovčani svojega župana. In je bil ta župan silno pameten in učen. Lepo telico si je kupil oče župan na metliškem semnju. Videli so Radovčani njega in telico, kako sta utrujena od dolge poti motoglavila skozi vas, pa so z odprtimi ustmi kimali:

»A-hm, lepo telico so si kupili čačko župan.«

Ali je oče župan telico preslabo privezal kašli, da se je močna in lepa, kakor je bila, počasi oprostila verige in prešla na pašo.

Pa so imeli Radovčani ne samo pametnega župana, ampak tudi brihtnega krojačka. Pozno v noč se je vračal krojaček iz Drašič proti domu. Drašičani so vinski in krojaček se je pri njih opil. Gre krojaček mimo županovega pašnika in — groza grozanska —, na pašniku se je pasla »pošast«. Tako je videl krojaček, kar mu pa ne smemo zameriti, ko se bo izkazalo, da je napak videl, če pomislimo, da je bil v Drašičah in anti tudi v zidanici.

Brž teče krojaček župana buditi. Priteče pred županovo hišo in kriči:

»Župan, župan, vstanite, volk je v vasi!«

Župan skoči v hlače in zbudi vse možake v vasi. S koli, vilami in puškami so šli nad volka. Hoj, bila je hajka, da v Radovici še nikoli take! Vsevprek je pokalo in posrečilo se jim je, da so »pošast« ustrelili. Ker pa drug drugemu niso verjeli, da bi bil volk že povsem ubit, so sklenili, da ga pojdejo iskat zjutraj, ko bo dan.



Domov grede bi se kmalu stepli; strnili so se v gruče po dva in dva in kričali:

»Jaz sem ga ustrelil, ti ga nisi!«

Jutro. Oče župan vstane in gre v hlev pokladat živini. Prestraši se, ko zapazi, da telice ni v hlevu. Na vsa usta prične kričati. Možje, še vsi krmežljavi od kratkega spanca, pritečejo pogledat, kaj se je zopet primerilo očetu županu. Z jokavim glasom jim naznani župan strašno nesrečo in še veli: »Najlepša telica v vasi je ukradena!«

In zopet se stisnejo možje v krdelo in gredo iskat tatu. Niso še prestopili ko pravi krojaček:

»Možje, volka smo ustrelili ponoči. Le volk je ukral telico in nihče drugi. Pa prav blizu njega bi jo znali najti raztrgano...«

So rekli možje: »Ta je pametna in prava!« in zadovoljno potrepjali krojačka po ramenu.

Potem so šli. Pridejo do pašnika in zagledajo iztegnjeno telico sredi njega.

»Aha!« so zarjuli in stekli tja.

Ko pa so videli v telici polno lukenj, so jih še potipali, potem so se spogledali.

Strnili so se v gruče po dva in dva, se stepli in kričali:

»Jaz je nisem, ti si jo!«

KAKO SMO SE ŠLI »MAŠKARE«

Sicer smo bili otroci večkrat »maškare« tudi tedaj, ko ni bil pustni torek. »Taka si ko maškara«, so mi dejali časih, kadar nisem imela čepice pravilno na glavi ali če so mi trakovi viseli po čevljih navzdol. In »maškare« smo bili otroci, kadar smo preveč stopicali po blatu in brozgi in ni bilo videti čevljev, marveč je bilo na nogah nekaj, kar je bilo eno samo blato.

Vendar, na pustni torek, tedaj smo bili pa še posebej maškare. Z bratom in s sestro smo se tako dolgo oblačili in preoblačili, da bi bil skoraj že pustni torek minil. Seveda — na skrivaj, da mama niso videli, — najti toliko potrebnih kril in rut in predpasnikov, res ni bilo lahko. Pa še mazati se s čistilom za čevlje (z biksom, smo rekli takrat) in se namazati čim bolj in čim bolj smešno, to je bil težaven posel. Ko smo se mazali in se vsi trije hkratu rinili k zrcalu, smo zrcalo kajpada ubili. In zdaj v tistih dolgih krilih brž skriti črepi- njam in strahu pred kaznijo, smo se vsi trije tako smejali drug drugemu, da bi se bili skoraj zadušili. In kaj naj bomo, kaj naj predstavljamo?

»Jaz bom za kralja,« je rekel brat.

»Jaz kraljica,« je dejala sestra.

»In jaz — jaz bi bila tudi rada kraljica,« sem se odzvala jaz.

»Kaj bom imel dve kraljici?« se je zavzel brat.

»No, boš pa ti kraljica iz druge dežele,« me je tolažila sestra.

»No — iz katere?« sem vprašala.

»Iz zamorske,« je rekel brat.

»Saj res!« sem se vzradostila, »se bom vsaj še malo bolj namazala z biksom!«

In sem se tako namazala, da mi je »biks« silil v usta in ko sem pljuvala, sta se mi onadva tako režala in mi nagajala, da sem komaj dokončala moj sijaj. No, slednjič smo bili vsi trije resnične maškare.

»Kam bi jo mahnili?« je vprašal brat.

»Kar k sosedovim,« sem predlagala.

»Pojdimo!« je rekla sestra.

A čim smo odprli podstrešna vrata (ker ondi smo se šemili) — že je spodaj nekdo prihajal po stopnicah navzgor.

»Pst!« smo siknili vsi trije.

Pridrževaje sapo, smo počakali, da je tisti odšel v stanovanje.

»Zdaj pa!« je dejal brat.

»Av! Na krilo si mi stopill!«

»Ti si pa meni na nogo!«

»Čakajta, meni je ruta zlezla za vrat!«

Popravljali smo se in slednjič smo začeli varno stopati po stopnicah.

»Ivan!« se oglasi mamin klic. »Kje pa tičiš? Brž v trgovino!«

Tako — kaj pa zdaj?

»Kar potuhnimo se,« je zašepetal brat.

»Ivan!«

Nič. Mama je spet zaprla vrata. In mi trije ko miške — smuk! — mimo stanovanja in v diru dol po stopnicah.

»Minka!« se je odzvalo od zgoraj. Zdrznili smo se.

»Ah, kar pojdimo!«

In smo šli dalje, mračilo se je že, pa preko dvorišča in smo potrkali pri sosedovih.

»Hm!« je zabrundal brat.

»Kaj pa renčiš,« sem rekla, »saj nisi medved!«

»Da se bodo ustrašili.«

Pa smo trkali in brundali, a smola, pri sosedovih sploh ni bilo nikogar doma.

»No, kaj pa zdaj?« je rekla sestra.

»Pred hišo se postavimo. Ali nas bodo gledali, bodo mislili, da smo prave maškare iz mesta!« je predlagal brat.

»Saj res!« sva vzkliknili s sestro.

Čim smo stali pred hišo, je prišla neka gospa k nam na obisk. Ko nas je zagledala, je rekla:

»Sram vas bodi, kakšni pa ste? Domov se spravite!«

Nič nismo odgovorili in se stisnili v kot. Gospa je odšla navzgor, mi trije pa po cesti sem in tja. Ljudje so se nam res nasmihali, ko smo se šemasto priklanjali in namrdavali, a predobro smo razločili znane korake za seboj in se razgledovali, kam bi se skrili.

Lop! — po hrbtu, brat jih je dobil po ušesu, sestra po roki.

»Domov!«

In smo šle »maškare« ko ovčice z mamo, tiho, v solzah in strahu. A zgoraj!

»Kdo je ubil zrcalo? Kako da mi umažete mojo obleko? Kako da vas ni sram?«

In še in še. Ali so tekle solze, ali je bilo naglo slačenje!

»Učit! Takoj za mizo!«

In smo pritekli.

Tedaj se je pa mama tako zasmejala, da smo vsi trije ostrmeli.

»Kakšni pa stel!«

Pomolila nam je zrcalo pred nos — joj, obrazi so bili »en sam biks,« mešanica črne barve in solza. Tudi mi trije smo prasnili v smeh. Slednjič se je v smehu vendarle vse dobro izteklo in niti za ubito zrcalo ni bilo nobene kazni. A maškare se nismo šli nobeno leto več

FRANC ŠKODLAR:

O SLIKI, FOTOGRAFIJI IN KARIKATURI

O treh stvareh vam bom pisal, mladi bravci »Našega roda«, o stvareh, o katerih bržkone še nimate prav jasnih pojmov. Zato le pazljivo berite, kar si boste zapomnili, bo zvrhana merica potrebnega znanja v pehar vaše učenosti.

Torej o sliki, fotografiji in karikaturi bo govora. Dobro vem, da preprosti ljudje na deželi, posebno starejši, ne umejo ločiti slike



Pesnik O. Župančič (fotografija)

od fotografije, kaj še, da bi znali povedati, kaj je karikatura. Morda je bilo, ko so naši dedje posedali še po šolskih klopeh, tako znanje nepotrebno ali celo odveč, dandanes prav gotovo ni. Vse drugače kakor včasi se razvija življenje danes, ko hiti z veliko naglico naprej in zahteva od nas poznanja stvari, katerih naši predniki še slutili niso. In kdor že v mladosti zaostaja v spoznanju najpotrebnejših stvari, bo tudi kasneje le s težavo dohiteval. Kaj so slika, fotografija, to mora danes vedeti vsak količkaj izobražen ali po izobrazbi stremeči človek, kar ste seveda tudi vsi vi mladi bravci »Našega roda«.

Razlika med sliko (podobno) in fotografijo je ta, da je slika narejena proročno, to se pravi le s pomočjo barv in podlage, na katero se slika; za izdelavo

fotografije so pa potrebni fizikalni in kemični pripomočki, to so fotografski aparat ali kamera, za svetlobo občutljive fotografske plošče in tekočine, s katerimi se pripravijo plošče in pozneje fotografije na papirju.

Da boste lažje ločiti sliko od fotografije in znali oboje primerno ceniti, bosta dobro služila naslednja zgleda:



O. Župančič, portret, delo slikarja I. Vavpotiča

bo svojemu naročniku omiliti ali celo odstraniti. S takim popravljanjem se pa spremeni izraz in vsa sličnost ali podobnost izgine.

Drugi prijatelj pa je naročil svojo podobo pri slikarju, ki ga je z barvami naslikal na platno. Večkrat je moral v slikarjevo delavnico, ki ji pravimo atelje. Tam je sedel pred slikarjem vsakičkrat po eno uro ali še dlje. Slikar ga je opazoval, se pogovarjal z njim in ves čas slikal po platnu. Prvi dan so se videli le nejasni obrisi in pisane barvaste lise. Drugi in tretji dan pa se je iz te meglenosti nejasnosti jela luščiti postava in ko je bila čez par dni slika dogotovljena, je v njej vsakdo spoznal znanca, ki je bil na sliki »kakor živ«. Kako vendar? Slikar, ki je ročno naslikal drugega prijatelja, je bil umetnik. Pri ustvarjanju podobe zanj niso bile važne na primer številne gube in gubice na obrazu, skratka zunanost. Njega je vse bolj zanimala naročnikova notranjost, njegova duša. S skrbnim opazovanjem je skušal dojeti duševnost prijatelja, njegovo raz-

Prijatelja si želita vsak svojo podobo. Prvi gre k fotografu, ki mu napravi šest fotografij. Ko jih sprejme, je z njimi prav zadovoljen. Niso pa zadovoljni njegovi prijatelji in znanci. Enemu se zdi na fotografiji premlad, drugemu predebel, tretji zopet najde kako drugo napako.

Kako je vendar mogoče, da fotografski aparat, ki je fizikalno orodje, ne fotografira osebe take, kakršna je? To je pa tako: leča fotografskega aparata vidi le površnost, zunanost fotografirane osebe in še to le z enim očesom, če tako imenujemo fotografsko lečo. Človek pa ima dve očesi, torej dve leči, ki ustvarjata drugačno podobo kakor leča v kameri, ki vidi po zunanosti vsako gubo, brazgotino in tudi najmanjšo neenakost na obrazu. To vse pa skuša fotograf na lju-



O. Župančič, karikatura, risba Maksima Gasparija

položenje, njegov značaj in te lastnosti upodobiti na platno s pomočjo barv in čopičev. Tak dar pa imajo le umetniki, zato tudi imenujemo njihova dela umotvore upodablajoče ali likovne umetnosti. V njih se kaže tudi slikarjeva osebnost, ki je značilna za delo vsakega umetnika. Prav zato pa je podoba drugega prijatelja neprimerno več vredna, kakor fotografije prvega.

Slika je delo posebne umetniške nadarjenosti, je umetnina, fotografija pa je delo fotografskega aparata, potrebnih pripomočkov in ročne spretnosti. Človeška osebnost na izdelavo fotografije prav nič ne vpliva.

Kot umetnino je mogoče podobo človeka ustvariti tudi na druge načine, ne le kot sliko z oljnatimi barvami na platnu, na papirju z

vodenimi barvicami, kredami ali svinčniki. Podobo človeka je mogoče napraviti tudi telesno, ali kakor pravimo s tujo besedo **plastično**. Plastično pa ustvarja umetnik kipar. Za izražanje svojega umetniškega hotenja in dela se poslužuje gline, mavca, kamna, lesa ali raznih kovin.



Slikar R. Jakopič (fotografija)

Za presojo umetnine, najsi bo slika ali kip, ni merodajno, s kakimi sredstvi je bila dovršena. Tudi ni važno, kaj umetnina predstavlja. Za presojo umetnine je pomembno, **kako** je umetnik predmet podal. Razumljivo vam bo sedaj, da je veliko umetnosti prav tako v majhni sliki, ki predstavlja šopek rož, kakor v večji, ki predstavlja podobo človeka, pokrajino, tihožitje (to je podoba mrtvih stvarí n. pr. knjig, rož, loncev itd.) ali pa v prav velikih slikah, ki predstavljajo vojske, druge zgodovinske dogodke in pa osebe ali dejanja iz sv. pisma (cerkveno slikarstvo).

Ko so v prvi polovici preteklega stoletja iznašli fotografijo, so menili, da bo slikarstvo s to iznadbo hudo prizadeto in potisnjeno v stran. Pa so se hudo zmotili. To pa iz preprostih razlogov, predvsem, ker niso mogli fotografiji podati duševnosti, ki se izraža v vsaki umetniški sliki. In fotografirati je mogoče le stvari, ki so ali pa se gode pred fotografsko kamero, med tem, ko so umetnikove možnosti upodabljanja neskončne. On more naslikati, izrezati v les ali izklesati v kamen vse, kar si predstavlja v svojem duhu, v svoji domišljiji (fantaziji). Domišljija pa je zbrana hrana za vse umetniško ustvarjanje, ne le likovno.

Sedaj že dobro ločite sliko od fotografije, tako po zunanosti kakor po njuni vrednosti.

Kaj pa je karikatura?



*R. Jakopič, portret, delo kiparja
L. Dolinarja*

posameznemu težko ali pa nemogoče, da bi si po fotografijah vse zapomnil. Lažje gre s karikaturami. Nje namen je pač ta, da nam pokaže le najznačilnejše poteze obraza in še te v pretirani obliki. Tako dobimo karikature, ki so le spački obrazov, a karikirance na prvi pogled spoznamo in si njihov izraz z lahkoto zapomnimo. Velika umetnost dobrega karikaturista je v tem, da z malimi sredstvi, morda le s par črtami poda značilnost osebe, ki jo karikira. Čim enostavnejše je karikatura narisana, tem lažje si jo zapomnimo. Za to pa je potrebno bistrih oči za točno opazovanje in velike risarske spretnosti za poudarek in pretiravanje značilnosti karikirane osebe.

Prav gotovo ste že kdaj imeli v rokah časopis ali pa knjigo, v kateri so bili narisani obrazi, čudno spakedrani in zmaličeni tako, da ste se morali smeјati. To so bile karikature!

Beseda prihaja iz italijanščine in pomeni caricare = pretiravati. Karikature so zveržene po dobe predmetov, posebno pa človeškega obraza, s pretiranjem njegovih značilnih potez.

Karikature so risali že v starih časih. Takrat so služile le zabavi in zasmehovanju. Pozneje je zanimanje za karikaturu pojenjalo, dokler ni v naših časih ponovno izbruhnulo na dan in to na vseh koncih in krajih s tako silo, kot še nikdar doslej. Pa ne le v zabavo in zasmehovanje, kot včasih. Saj uglednih mož, politikov, sportnikov in celo vladarjev ne bomo zasmehovali s karikaturami po knjigah in novinah. Današnji čas je dal karikaturi povsem drug in važnejši pomen. Sedaj, ko se ljudje po vsem svetu zanimajo za obraze pomembnejših osebnosti, je



*R. Jakopič, karikatura,
risba Maksima Gusparija*

Zmisel za karikiranje zahteva posebne nadarjenosti in ni vsak dober slikar tudi dober karikaturist, ki mora biti učen in mora imeti zmisel za zdrav humor.

Med znamenitimi starimi slikarji sta bila imenitna karikaturista Leonardo da Vinci in Brughel starejši. V preteklem stoletju posebno Francoza Daumier in Gavorni, v našem stoletju pa Nemci Busch, Zille, Gulbrausson in George Gross. Naši znani karikaturisti pa so Maksim Gaspari, Henrik Smrekar in France Podrekar.



PADEL SI!

Napisal Milan Skrbinšek.

Osebe: Tonček, Mirko, Franjo.

Godi se v običajno opremljeni sobi trgovca v neki večji vasi.

MIRKO (*vstopi prvi. Zvito in oprezno se ozira po sobi. Franju, ki prihaja za njim*): Kar naprej! Tončkove matere ne bo sem, dokler imajo prodajalno odprto. Njegov oče pa se je odpeljal komaj pred pol ure s kolesom v mesto. Navadno se vrača šele proti večeru.

FRANJO (*v skrbeh*): Parkrat se je že čez dobro uro!...

MIRKO: Sicer pa se vidi skozi to okno naravnost na cesto, tako da nas ne more presenetiti, če bi se res prej vrnil. — Kar imenitno se mi zdi, da je tako naneslo!

FRANJO: Hiteti bo treba! Tonček ne bo dolgo zaprt. Saj ni bilo nič hudega. Te je pač malo sunil.

MIRKO: Zasluži pa, da ga izučiva! Zmirom se zaletava v druge. Dobro, da je izročil učitelj prav meni njegovo spričevalo, da ga nesem očetu. Jaz se hitro preoblečem, ti pa mu pohiti nasproti in skrbi za to, da mu nihče ne pove, da se je odpeljal oče v mesto!

FRANJO: Zlagal se mu bom torej, da je padel.

MIRKO: In da sem spričevalo očetu že izročil, da je bil zelo hud in ga čaka v tej sobi s palico! — Hahaha, to bo imenitno!

FRANJO: Glej samo, da se ne boš smejal!

MIRKO: Se bom že zdržal. Zdaj pa hitro! Poglejva v omaro! (*Odpre omaro.*) Aha, tale debeli suknjič bo dober! Prava sreča, da je njegov oče tako suh! (*Se obleče.*)

FRANJO (*ki mu je pomagal obleči suknjič*): Saj ni skoraj nič širši od tebe. Če se vsedeš za pisalno mizo, bo Tonček mislil, da vidi očeta.

MIRKO (*se popraska za ušesi*): Ti, — plešast je!...

FRANJO: Vzemi njegov klobuk!

MIRKO: Saj res! Ampak v sobi?

FRANJO: Oh, kolikokrat sem ga že videl z njim. Prav zato, ker je plešast!

MIRKO: Sicer pa Tonček ne bo imel časa na to paziti.

FRANJO (*ki je vzel klobuk iz omare*): Ná ga!

MIRKO (*si natakne klobuk*): Prevelik mi je!

FRANJO: Ne preveč. Daj, sedi za mizo, da vidim, kako bo!

MIRKO (*sede za pisalnik. Z obrazom je obrnjen proti občinstvu, tako da ga vidi oni, ki vstopa, v hrbet*).

FRANJO (*ploskne z rokama*): Hahaha! Imenitno! (*Ko Mirko sedi.*) Veš kaj, vzemi peresnik v roke in piši! (*Ko Mirko to stori, s smehom.*) Zelo dobro! — Komolce bolj od sebe! (*Mirko se nasloni široko na mizo*) Ne bo te spoznal! — Čakaj, zdaj grem še ven in vstopim, da vidim, če bo verjel. (*Gre ven in takoj spet vstopi.*) Mirko, rečem ti, verjel bo! Samo govoriti ne smeš nič!

MIRKO: Ne, ne! Kakor sva se zmenila! Da, še palico!

FRANJO (*se ozre na omaro*): Navadno je na omari... Aha! (*Jo vzame.*) Ná jo! (*Zagleda skozi okno Tončka.*) Že gre, že gre!

MIRKO: Teci mu nasproti in ga pripelji sem! Pa ne mimo okna!

FRANJO (*se urno obrne in hiti k vratom*).

MIRKO: Da ne pozabiš: gospod učitelj je ukazal, da ga moraš ti privedi k očetu!

FRANJO: Bom! (*Je že med vrati.*)

MIRKO (*za njim*): In da je padel! Ne pozabi!

FRANJO: Nič se ne boj! (*Plane ven.*)

MIRKO (*se spet široko nasloni na mizo in se dela, kakor da piše. Pogleda kradoma skozi okno. Zase*): Hahaha, mu je že povedal — ves je preplašen! (*Se pritajeno smeje.*)

TONČEK (*odpira počasi vrata in plaho vstopi. Z levico drži Franja, ki prihaja z njim, krčevito za roko. Roka se mu trese. Obstoji pri vratih*).

FRANJO (*stopi proti Mirku*): Gospod Golob, Tončka sem pripeljal!

MIRKO (*se samo malo zgane. Molči*).

FRANJO (*se dela boječega, stopi k Tončku in ga porine korak bliže; a sam ostane čisto pri vratih. Tam se za Tončkovim hrbtom tiho smeje*).

TONČEK (*je stopil, tresoč se, korak bliže... Ker oče nič ne reče, začne z jokavim glasom*): Oče... saj... saj sem... se učil!... Nisem... mislil, da... da bom... padel... (*Zajoče.*) Odpusti mi!...

MIRKO (*dvigne palico, ne da bi se obrnil*).

TONČEK (*prestrašen odskoči in zakriči s prosečim, jokajočim glasom*): Ne, ne! Ne me tepsti! — Saj bom priden!

FRANJO (*si tišči pest v usta, da bi udušil smeh, ki se ga težko ubrani. Se obrača proti ozadju*)...

MIRKO (*ki se ne more smeha čisto ubraniti, se smeje sunkoma skozi krčevito stisnjene zobe in skozi nos, da se sliši kakor jok. Občinstvo vidi seveda njegov smejoči obraz*).

FRANJO (*se prestrašen ozre, ker misli, da se bo Mirko izdal*).

MIRKO (*se smeje vedno bolj, a še vedno skozi zobe in nos*).

TONČEK: Oče, ne jočil... (Si zakrije z obema rokama obraz in in bridko zajoče): Huhuhuhuu... (Poklekne. V joku.) Odpušti mi...!

FRANJU (uide zdaj tudi enak smeh kot Mirku. In čim bolj Tonček joče, tem bolj se ona dva joku podobno smejita. — To traja precej časa)...

MIRKO (se končno ne more več obvladati, visoko dvigne roki, ki mu v glasnem, sedaj čisto odprtem smehu padejo spet težko na mizo. Tolče s pestmi po mizi in se krohoče): Hahahahaha! — Hahahahaha!...

FRANJO (bruhne takoj potem, ko se je Mirko čisto na glas zasmel, tudi v smeh).

TONČEK (spusti začuden roke z obraza in zre kleče bedasto zdaj na Mirka zdaj na Franja)...

FRANJO (kaže med smehom s prstom na Tončka)...

MIRKO (se obrne zdaj s hitrim sunkom proti Tončku in pokaže tudi z glasnim smehom nanj)...

FRANJO (se norčuje): Ali sva te? Ali sva te?!... Hahahaha!...

TONČEK (s srditim sunkom vstane in se zažene proti Mirku): Zdaj jih pa dobiš!

FRANJO (mu skoči naglo za hrbet in ga prime krepko okoli pleč, držeč ga tako v kleščah). Oho! — Ne bo nič Tonček, ne bo nič!

TONČEK (se ga zaman otepa): Pusti me! Pusti me!

MIRKO (vstane, se postavi široko razkoračen in z rokami v žepu predenj): To je kazen za tvoje hudobije!

TONČEK (Franju, peneč se): Spusti me, ti pravim! (Se poskuša zaman izviti iz klešč.)

FRANJO (ga trdno oklepa in ga vleče nazaj grede proč od Mirka).

MIRKO (se mu bliža kakor ris): Povej, ali se boš še zaletaval v druge? Ali me boš še suval pod klopjo? Ali me boš še?!

TONČEK (trmoglavo): Bom te, da! Bom, bom, bom!!

MIRKO (z nasmehom): In če ti nekaj pokažem?

TONČEK (jezen): Ne maram videti ničesar!

MIRKO: O, le počakaj malo! (Vzame iz žepa spričevalo.) Ali ga vidiš — spričevalo? (Mu ga moli pod nos.)

TONČEK (gleda proč): Ne maram ga videti! Ne maram!

FRANJO (kakor majhnemu otročičku): No, le beri ga Tonček, le beri ga! Saj ni tako slabo. Samo v računstvu si padel!

TONČEK (se končno iztrga Franju, plane proti Mirku in čavsne po spričevalu): V računstvu?! Ni mogoče! (Pogleda na spričevalo.) Računstvo — računstvo... (Pogleda ona dva, pogleda natančneje spričevalo. Obraz mu gre z lima. Se smehlja skozi solze.) Ali... ali — saj... saj sem — (Pogleda spet ona dva, ki se mu muzata. Se zavrti na peti.) Hahahaha!...

FRANJO (se dela začudenega): Kaj se smeješ?

TONČEK (vesel): Saj sem — zdelal! (Hiči k oknu, kjer pogleda spričevalo pri svetlobi, ko si je obrisal prej z rokavom solze z oči.) Juhuhu, zdelal sem!! (Skoči med ona dva. Z veselim smehom.) Zdaj vaju bom pa res! (Ju v šali suva s pestjo.) (Tako se suvajo, razposajeno begajo po sobi in se smejejo.)

FRANJO (zagleda skozi okno Tončkovega očeta. Prestrašeno): Tonček, oče se pelje iz mesta!

MIRKO (*ves prestrašen*): Ježeš — (*se slači*) pomagajta, hitro hitro! — Suknjič v omaro! — Palico!

(*Mirko se slači, Franjo mu pomaga. Obesi suknjič v omaro. Tonček vrže palico nanjo*)

TONČEK (*tira ona dva proti vratom*): Hitro, sicer bom vseeno tepen! Pa še vidva jih izkupita!

MIRKO (*drvi še s klobukom na glavi proti vratom*).

TONČEK (*zagleda, da ima Mirko še očetov klobuk na glavi*): Za božjo voljo — očetov klobuk!

MIRKO in FRANJO (*prestrašeno*): Klobuk! Klobuk!

TONČEK (*plane k Mirku mu strga klobuk z glave in ga trešči v omaro, ki jo hitro zapre. Nato zdrvi mimo onih dveh ven. Kriči*): Zdelal sem, zdelal sem! Oče — spričevalo! V računstvu imam prav dobro!

MIRKO IN FRANJO (*v smehu za njim*): Hahaha! ... Hahaha! ...



France Gorše: *Pust* (lesorez)



ZA BRIDNE ROKE

Najmanjšemu in najmlajšemu pri hiši starejše sestrice vedno rade napravijo veselje. V današnjih časih, ko tako primanjkuje denarja, pa moramo skrbeti za to, da bo veselje obenem tudi koristno. Zaradi tega prinašamo danes opise preproste in lepe oblečke, ki je ne bo vesel le vaš bratec, temveč tudi njegovi starši.



Za oblečko, ki jo kaže slika, in ki je namenjena za otroke do 2 let, potrebujemo 20 g bele in 60 g svetlo zelene volne. Najprej izvršimo sprednji del životka, nato zadnji del in končno krilce.

Sprednji del životka pričnemo kvačkati pri spodnjem robu. Nasnujemo z belo volno 62 verižnih petelj. V tretjo in vsako naslednjo verižno petljo kvačkamo po eno, enkrat ovito šibično petljo. Na koncu vrste naredimo 3 verižne petlje in obrnemo ter kvačkamo drugo vrsto enako kot prvo. Prva vrsta šibičnih petelj je bela, druga zelena, tretja bela, vse nadaljnje pa zelene. Pri 11. vrsti (8. zeleni) kvačkamo le do polovice, naredimo torej le 30 šibičnih petelj, ter obr-

nemo kakor na koncu vrste. Takih polovičnih vrst nakvačkamo 6. V 17. in 18. vrsti naredimo le po 20 šibičnih petelj. Deset nepokvačkanih pustimo za vratni izrez. V 19. in 20. vrsti pustimo zadnjo (20.) petljo pri vratnem izrezu nepokvačkano. Kakor levo, kvačkamo tudi desno polovico životka.

Za zadnji del nasnujemo iz bele volne 62 verižnih petelj. Prva vrsta šibičnih petelj je bela, druga zelena, tretja bela; sledi 17 zelenih vrst. Oba dela sešijemo ali skvačkamo na ramenih. Ob strani sešijemo životek do polovice, gornja polovica pa tvori odprtino rokava.

Krilce pričnemo kvačkati z zeleno volno. V vsako prvo in drugo petljo životkovega osnutka kvačkamo po eno v vsako tretjo pa po dve šibični petlji. Drugo vrsto kvačkamo kot prvo, tako da dobimo 210 petelj v vrsti. Ob koncu vrste sklenemo zadnjo in prvo šibično petljo in preidemo s tremi verižnimi petljami k naslednji vrsti. V tretji in v vseh naslednjih vrstah kvačkamo v vsako petljo le po 1 šibično petljo. Štirinajst vrst naredimo zelenih, od petnajste do

osemnajste belo, devetnajsto zeleno, dvajseto belo, dvajset prvo in drugo zeleno.

Za ovratnik obkvačkamo z belo volno vratni izrez s 60 gostimi petljami. V goste petlje naredimo 4 vrste belih šibičnih petelj. Končno obkvačkamo z zeleno volno prerez in ovratnik z ostalimi petljami.

Rokavno odprtino obkvačkamo s 55 gostimi petljami, v katere naredimo tudi 4 vrste šibičnih petelj iz bele volne in 1 vrsto gostih iz zelene volne. Rokavce obrnemo in pritrdimo s par vbodi na šiv.

Obleka se lahko okraši z vezenimi cvetkami iz rdeče, višnjeve in oranžne volne s svetlozelenimi lističi.

Vezene so cvetke, kakor kaže slika, z verižnimi vbodi. Po en šopek vezemo na vsak konec ovratnika. Na krileu so šopki v razdalji 8 cm.

Namesto gumbov pritrdimo na izrez vrvico, ki je kvačkana iz trojne niti in je 18 cm dolga. Na koncu prišijemo volnene čopke.

Če se boste pridno lotili dela, se bodo malčki lahko radovedno občudovali v umotvorih spretnih sestic.



P.



IN VPRAŠANJA
ODGOVORI.

NEKAJ KRATKIH VPRAŠANJ IN ODGOVOROV

Koliko tehta 1 kubični meter zraka?

En kilogram in eno tretjino.

Kje pridelajo največ krompirja?

V Nemčiji.

Koliko časa rabi svetloba od sonca do nas?

Osem minut.

Kdaj in v kateri vojni so rabili prvič smodnik?

V stoletni vojni med Francozi in Angleži l. 1346.

Kako se imenujejo trije največji poveljniki v zgodovini?

Hanibal, Aleksander Veliki in Napoleon.

Od kod so prišli cigani?

Iz severne Indije.

Kako dolg je film, ki traja 2 uri?

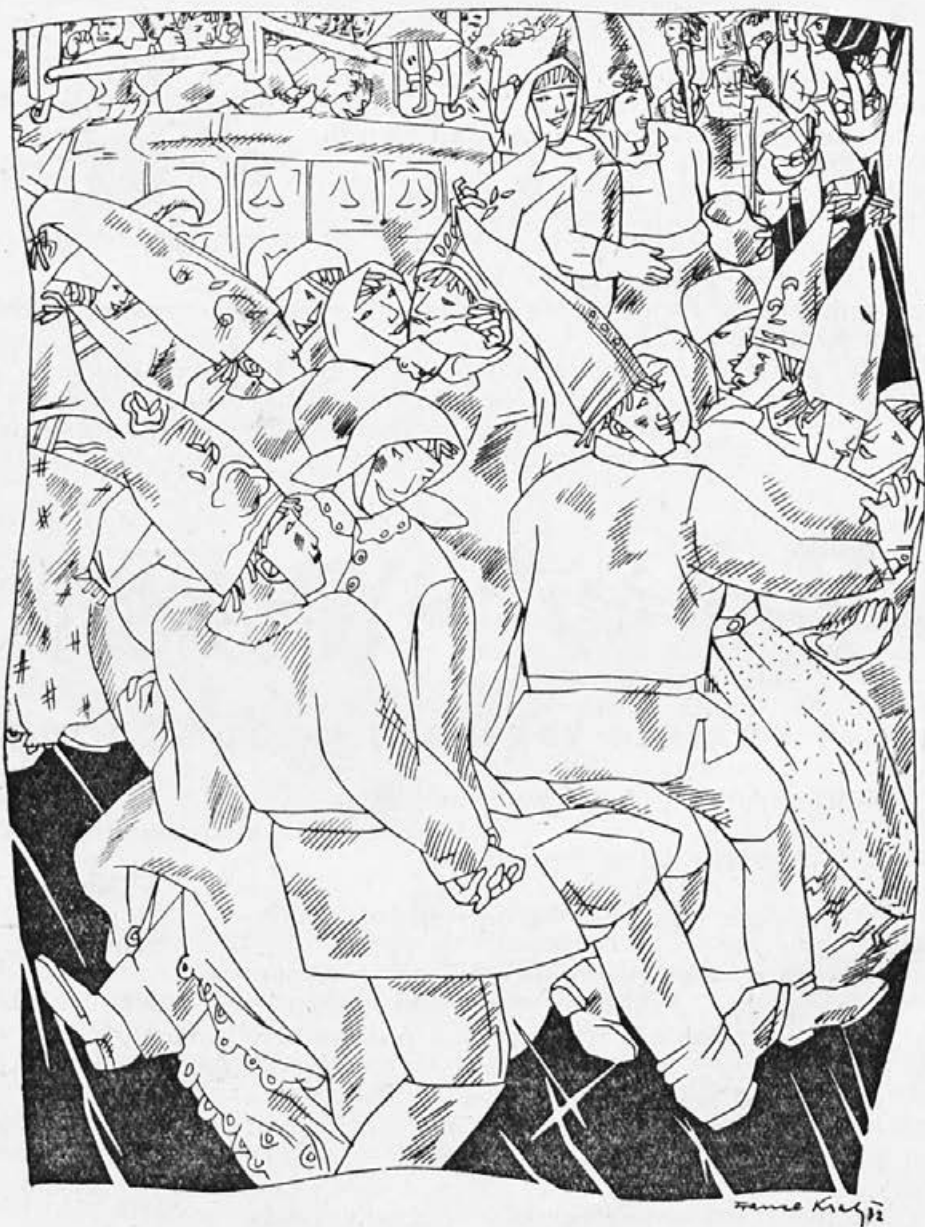
Okrog 2400 m.

Koliko besed ima slovenski jezik?

Nad 100.000 besed.

ZAMOTANO VPRAŠANJE

Koliko let in dni je milijon sekund, koliko en bilijon sekund?



France Kralj: Pust

Cicibrod

 GRE NA .

OČE  IN MATI  NISTA VEDELA, KAKO BI V
 PRIVABILA  -SNUBCE. KUPOVALA STA 
NAJDRAŽJE  IN PRIREJALA V  GOSTIJO
ZA GOSTIJO. TUJI  SO RADI PRIHAJALI V . ŠE
RAJŠI SO SEDLI ZA  IN SE GOSTILI IZ POLNIH
. ALI NOBEDEN NI ZASNUBIL . VSAK SI JE
MISLIL: „ZA KAJ MI BO TAKA , KI ZNA SAMO ,
 IN , DRUGEGA NIČ.“ GOSTIJE SO STALE VELIKO
. IN OČETU  JE KMALU ZMANJKALO 
MORAL JE ZASTAVITI  PRI  -ODERUHU, KI JE
POSOJAL . TA MU JE RAD POSOJAL , 
IN . ALI NEKEGA DNE  -ODERUH NI HOTEL NIČ
VEČ POSODITI: „NITI  NE MOREM VEČ POSODITI,

AMPAK HOČEM SVOJE  NAZAJ“. OČE  MU NI
MOGEL VRNITI NE ENEGA  NE. ZATO GA JE  -
ODERUH ZATOŽIL IN  JE ŠEL NA  . NA DRAŽBI
JE  KUPIL  -ODERUH IN DEJAL OČETU  ,
MATERI  IN  : „SEDAJ SEM JAZ GOSPODAR  .
POBERITE SE!“ OČE  IN MATI  STA TAKO  ,
DA STA PADLA MRTVA NA  . KO SO ŠLE 
ZA  SO TUDI
JOKALE. POTEPA JE VZELA VSAKA SVOJO  IN
SO ODŠLE IZ  V ŠIROKI SVET. KO SO ŠLE MIMO
VAŠKIH  , SO SKOZI  GLEDALE ZA NJIMI
VAŠKE  IN PRAVILE MALIM  : „V  NISO
HOTELE HODITI,  SO HOTELE LE BEDRČKE MALIH
 IN SLADKO  . SAMO  JIM JE ROJIL PO
GLAVI — SEDAJ PA IMAJO, RAZVAJENE  !“

(Se nadaljuje).

SNEŽENI MOŽ SE SELI

(Narisal Fran Kunaver)



Na belem griču je stal sneženi mož. Nič kaj zadovoljen ni bil. Kajti na griču je pihala ostra burja. Rada bi mu bila zmajala nos in mu odnesla klobuk. In v črne oči mu je metala snežne drobce, da ni več videl, kaj se okrog njega godi. Še metli ni prizanašala. Neprestano se je vanjo zaganjala. „Kar preselil se bom v dolino!“ je zagodrnjal sneženi mož. In ko se je znočilo, se je

res odpravil. Na noge si je nataknil smučī. „Zbogom pa zdrava ostani!“ je dejaj burji in se pognal po griču navzdol.

Veselo je sneženi mož drčal navzdol. Vedno hitreje in hitreje. Obraz se mu je kar smejal od radosti. „To gre pa še hitreje kot burja!“ je vzkliknil in se še bolj poganjal z metlo in palico. Ali, ojoj! Prikaže se skala, za skalo prepad. Nekoliko se mož ustraši, potem pa de: „Eh, kaj! Bom pa skočil kakor smučarji s skakalnice.“ In počepne prav nizko. Ali, joj, joj! Sneženi mož je star, ne zna skakati. Kolena mu niso nič kaj trdna. Ali boji se pa ne! „Kar bo, bo!“ de. In skoči v zrak.





Sneženi mož nič več ne ve, kaj se z njim godi. V glavi se mu vrti. Nos mu odleti visoko v zrak, klobuk pa še više. Oči mu kar same izstopijo, kakor da niso njegove. „Zdaj se bom pa ubil!“ si misli in izpusti še metlo in palico. In pade v mehki sneg pod skalo. Nič več se ne gane. Mrzla burja vidi vse to in se zagrohoče: „Zdaj pa imaš, neumnež! Mar bi bil na griču ostal!“ Prileti še črn vran. Ustavi se na skali in pogleda čez rob. „Hm“, zakraka, „tu pa se je nekdo ubil!“ Sneženi mož pa nič več ne sliši.

ANICA ČERNEJEVA:

ŽABJA NEZGODA

Žabica je žejna bila —
 kvak, kvak, kvak,
 sredi blatnih mlak ...
 in je vode se napila —
 kvak, kvak, kvak,
 sredi blatnih mlak ...
 Pa ji je trebušček počil;
 kvak, kvak, kvak,
 sredi blatnih mlak ...
 mož je po zdravnika skočil,
 kvak, kvak, kvak,
 sredi blatnih mlak ...

Ko sta k žabici prispela,
 kvak, kvak, kvak,
 sredi blatnih mlak ...
 žabica ni več živela,
 kvak, kvak, kvak,
 sredi blatnih mlak ...
 To je žalostna nezgoda,
 kvak, kvak, kvak,
 sredi blatnih mlak ...
 Dobre žabice je škoda,
 kvak, kvak, kvak,
 sredi blatnih mlak .



Mladina piše.

P U S T.

Ti prešmentani pust,
spet si prišel nagajat!
Ha, ha, ha, ha;
tako se ti moram smejati.
Pa letos bo zate malo dobrot,
ker kriza nas tare povsod!
Še ptički pod Rožnikom
nimajo kaj za pod zob.

Amalija Hebenstreit,
IV. a r. Mladika, Ljubljana.

DRAGI »NAŠ ROD«!

Od dne do dne sem pričakovala, da se bo kdo oglasil iz našega kraja. Pa se ni nobeden. Zato tudi ne more nihče vedeti, da imamo pri nas zelo milo zimo. Za nas, otroke, pa ni vesela taka mila zima. Sankati se ne moremo. Ker se ne moremo sankati, se moramo učiti za gospodično Jožico Štiglic, ki je doma iz Rečice. Sem z njo zelo zadovoljna in jo imam rada.

Micka Krumpačnik,
IV. r. I. odd. v Rečici.

BOŽJI KOVAČI.

Ne mislite, da vam hočem povedati povest o kovačih. Ne, temveč resničen dogodek iz življenja mojega petletnega bratca Danila. Njegova najljubša igrača so žreblji in kladivo. Ves božji dan zabija žreblje vseh velikosti in debelosti v kako deščico, najrajši pa med špranje v tla. V naši kuhinji lahko vidite vse po no zabitih žrebljev tam, kjer jih ni treba. Pred božičem je bil z mamo v šoli. Dobro si je zapomnil pesem »Ciciban poslušaj očetovo uro«, ki jo je mama prečitala učencem. Po božiču sva bila nekoč sama doma. Vzel je s police prav lično uro, jo nekaj časa

ogledoval in navijal. Naenkrat jo je imel vso narazen. Prestrašena sem mu rekla: »Kaj delaš? Tepen boš!« In veste, kaj mi je rekel? »Božje kovače iščem.« Ko sta atek in mama zvedela za ta dogodek, nista vedela, ali bi se jezila ali smejala. Njega pa še danes mika vsaka ura, katera »tik« taka«, ker misli, da so res v njej »božji kovači«.

Nada Belšak,
5. r. Velika Nedelja.

NAŠI GRlici.

Doma pri nas imamo dve domači hišni grlici. To sta zelo ljubeznivi in prijazni živalici. Zjutraj, čez dan in še ponoči tako lepo pojeta.

On pravi: kukuru, kukuru — — — —
ona pa: kekere, kekere — — — — Kadar je grlček kaj hud na njo, jo tudi prav narahlo oključva. Drugače sta pa vedno prav židane volje.

Skoraj sem na nekaj pozabila. Smejati se tudi znata, da, on še celo včasih zavriska; pravi: hu-hu-hu. Kadar pleteta gnezdece, jih prav rada gledam. Vse jima pride prav. Še mojo nogavico bi odnesla, ako bi ne bila pretežka.

Taki sta naši grlici.

Pešak Ivana,
2. r. I. odd. v Tepanjah.

V R A B Č E K.

Vrabček lenuh,
vrabček potepuh,
na plotu čepi,
se kislo drži.
V želodcu nič nima
in z glavico kima.

Čebek Nada,
I. r. gim. v Mariboru.

Z I M A.

*Ptičice pevke zmrzujejo
v mrzlem grmovju zdihujejo
kljunčke lačne odpirajo,
plaho se ozirajo,
čukajo, prosijo,
da dobri ljudje
jim zrn natrosijo.*

*Ptičice drobne vesele spet bodo,
ko sončece zlato smehljalo se bo.
Lastovičice
in drobne vse ptičice,
urnile spet bodo se k nam,
ko bo zelena in cvetoča
spet naša zagorska plan.*

Remic Vera, III. r. v Ročni.

ZGODBA O PASTIRIČKI.

Pastiričica si je našla v gozdu lepo gnezdece. Takoj pod gnezdecem je tekel potok. Gnezdece je stalo v mehkem mahu. Če je sijalo izza dreves sonce, je praprot delal senco. Nato je pastiričica znesla tri jajčeca. Po dveh tednih so se jajčeca izvalila. In ven je prišlo troje mladičev. Prvi mladički smo rekli Sivka, drugemu mladičku Šivč, a tretjemu Klunček. Mladički so že odrasli in niso bili več ptički, ampak ptiči. Zapustili so gnezdo in odleteli drugam. Stara pastiričica pa je umrla.

Bogdan Zega,

učenec II. b razreda v Škofji Loki.

DRAGI TOVARISI IN TOVARISICE!

Gospod V. Klemenčič nam je bil lani v sestavku »Dobra volja je najbolja« rekel, naj še mi napišemo kako narodno otroško pesem, zato smo zbrali nekaj takih nagajvk in šaljk. Tončku reče Francelj:

Anton, baron,
je godel zastonj,
so miške plesale,
jezičke kazale.

Tonček se smeji, pa mu ne ostane dolžan in ga zavrne:

Francelj telebancelj
tja k luknjici leti,
če miške ne vjame,
pa nazaj prileti.

Ker se še Janez vmes vtika, ga jezični Francelj izplača:

Janez banez,
bobkov sin,
je hišo zidal
iz samih čepinj.

Tudi Micka jo stakne:
Mica potica za mizo sedi,
»cajtng« bere, pa fajfo kadi.

Jožetu ponagajajo:

Jože z Rože,
ima tri kože,
Eno sleče,
eno obleče,
eno pa s seboj vleče.

Jaka tudi dobi svoj delež:

Jaka b'rad tobaka,
pri mostu ga čaka.
Voda pridere,
mu malen podere;
pa lestvo pristavi
in malen popravi.

Pred pustom je dosti svatb, pa pravijo:

Zenin in nevesta
za mizo štruklje jesta,
na vilce jih natikata
in v usta jih pomikata.

Pri igri pa štejejo takole:
An ban, pet podgan,
štiri miši, v uh si piši.

Ali: Bum, bum, na bas,
pet parov klobas,
en jerbas mesa,
se Minka crklja.

Pa tudi:

An, doj, trtanoj,
biv, šiv, kompaniv,
srba — raka, tika-taka,
vija vaja, ven!

Pa še:

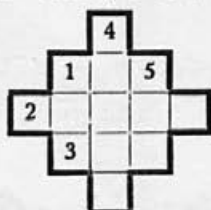
Pet otrok je v hiši,
cvilijo ko miši,
očka pravjo: »Kaj bo to?«
Mama pravjo: »Bo že šlo!«

Pa še drugi kaj napišite, kako pri Vas štejete!

Zajednica 4. razreda, Preska, Medvode.

KRIŽALJKA

Ekart Viktor, IV. r. v Račah.

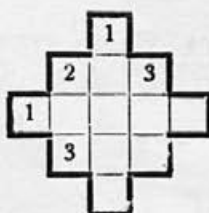


Vodoravno: 1. Bivališče prastaršev človeškega rodu; 2. pošiljka; 3. glagol.

Navpično: 1. Bivališče prastaršev človeškega rodu; mesto v Jugoslaviji, 3. glagol.

ZLOGOVNICA

Vladimir Puc, Ljubljana.



Navpično in vodoravno: 1. država na Balkanu; 2. jagodnjak; 3. nevarna bolezen v vratu.

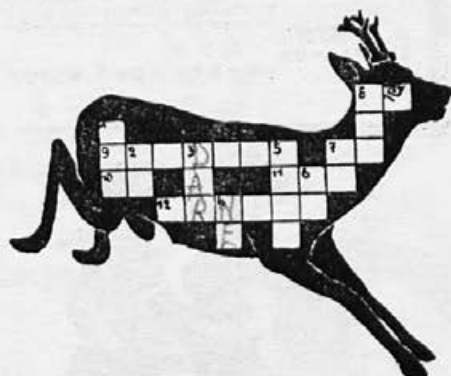
KRIŽALJKA SRNJAK

(Pehlar Lenčka, Šmarjeta ob Pesnici.)

Pomen besed.

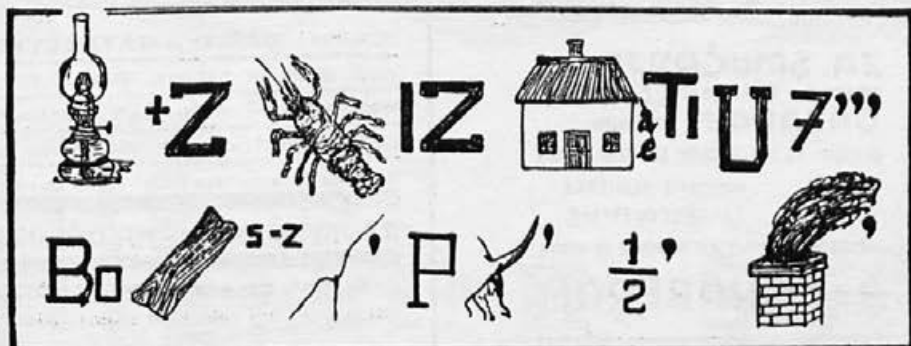
Navpično: 1. Konica. 2. Osebni zaimek. 3. Kar podarimo. 4. Nikalnica. 5. Del kulturne rastline. 6. Glavni smoter šole. 7. Končnica jugoslov. priimkov. 8. Časovna mera.

Vodoravno: 7. Veznik. 8. Predlog. 9. Snov, ki jo lovec rabi. 10. Osebni zaimek. 11. Razsvetljava. 12. Ime divjačine.



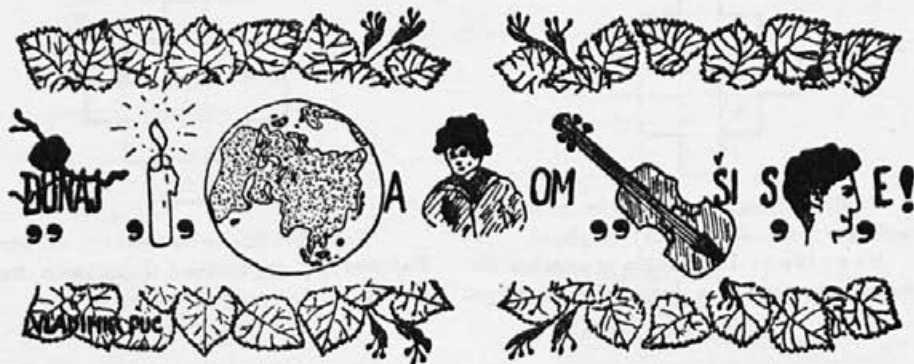
REBUS

(Antun Lovrenčić, IV. r. mešč. ž. Dolnja Lendava.)



REBUS

(Vladimir Puc, Ljubljana.)



ČEVLJE

najboljšega domačega izdelka
in odličnih inozemskih trdk
kupite najugodnejše v trgovini

A. ŽIBERT
LJUBLJANA

PREŠERNOVA ULICA

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO

LJUBLJANA, M. KLOSIČEVA CESTA ŠT. 7

priporoča sv. jo bogato zalogo manufakturnega
bl. ga po nizkih cenah in ugodnih plačilnih pogojih



ZA SMUČARJE

PRISTNI TIROLSKI LODEN
GABARDIN ZA DAME

DEPREMOČLJIVE THARINE ZA DEŽNE JODIČE

VOLNE NE FLANELE
ZA TELOVNIKE

PRISTNI TURING ZA SRAJCE IN BLUZE

A.&E. SKABERNÉ

Klišeje, eno- ali večbarvne za časopise,
knjige, razglednice itd. izdeluje

JUGOGRAFIKA, klišarna

Ljubljana, Sv. Petra nasip 23.

ANT. KRISPER, LJUBLJANA

MESTNI TRG.

Čevlji, kuhinjska posoda, porcelan, usnjate
torbice, damski plašči, nogavice in galan-
terijski predmeti po najnižjih cenah.

Mladina! RADIO AMATERSTVO

nudi pouk in zabavo. Ako si želiš
nabaviti ali celo sam sestaviti
radio aparat, obrni se po nasvet na

SPECIALNO RADIO TRGOVINO

RADIOVAL NASL. JUGOŠPORT

LJUBLJANA, DALMATINOVA ULICA ŠT. 13

Pri nas dobite tudi vsakovratne sportne predmete!